

No.Φ09222/1900

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ **È È** **ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ**

(Αριθμός προσφυγής 38998/09)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

6 Μαρτίου 2012

Η παρούσα απόφαση είναι οριστική, αλλά ενδέχεται να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση Έ Έ κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), συνεδριάζοντας σε Επιτροπή αποτελούμενη από τους:

Anatoly Kovler, *Πρόεδρος,*

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Erik Mose, *δικαστές,*

και τον Andre Wampach, *Αναπληρωτή Γραμματέα του Τμήματος,*

Αφού συνεδρίασε ιδιαιτέρως στις 14 Φεβρουαρίου 2012,

Εκδίδει την κατωτέρω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει προσφυγής (υπ' αριθ. 38998/09) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, η οποία κατατέθηκε στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών ("η Σύμβαση") από Έλληνα υπήκοο, τον κ. Έ Έ ("προσφεύγων") στις 25 Ιουνίου 2009.

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από τον κ. Α. Καλουτσάκη, δικηγόρο Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση ("Κυβέρνηση") εκπροσωπήθηκε από τους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους του Πληρεξουσίου της κ. Ι. Μπακόπουλο και κα Γ. Κόττα, Δικαστικοί Αντιπρόσωποι του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους

3. Στις 10 Δεκεμβρίου 2010 ο Πρόεδρος του Πρώτου Τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Σύμφωνα με το Πρωτόκολλο Νο.14, η προσφυγή ανατέθηκε σε Επιτροπή Τριών Δικαστών.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

ΟΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1953 και ζει στην Αθήνα.

5. Στις 21 Αυγούστου 1977 άσκησε ανακοπή ενώπιον του Πρωτοδικείου Αθηνών με την οποία προσέβαλε τη σύλληψή του ως μέτρο

αναγκαστικής εκτέλεσης σε σχέση από απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών που εκδόθηκε εναντίον του για ανεξόφλητο χρέος προς φυσικό πρόσωπο (απόφαση υπ' αρ. 951/1995).

6. Στις 30 Οκτωβρίου 1998 απορρίφθηκε η ανακοπή (απόφαση υπ' αρ. 8769/1998).

7. Στις 30 Νοεμβρίου 1998 ο προσφεύγων άσκησε έφεση ενώπιον του Εφετείου Αθηνών προσβάλλοντας τις διαπιστώσεις του δικαστηρίου και την αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων.

8. Με την απόφαση από 21 Ιουνίου 1999, το δικαστήριο έκανε δεκτή την έφεση του προσφεύγοντος και η υπόθεση παραπέμφθηκε εκ νέου στο Πρωτοδικείο Αθηνών για επανεκδίκαση (απόφαση υπ' αρ. 5619/1999).

9. Στις 6 Μαρτίου 2001 εκδόθηκε προδικαστική απόφαση η οποία απέρριψε εν μέρει την ανακοπή του προσφεύγοντος και του ζήτησε να υποβάλλει συμπληρωματικά αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τους υπόλοιπους ισχυρισμούς του (απόφαση υπ' αρ. 1923/2001).

10. Στις 17 Ιουνίου 2002 ο προσφεύγων υπέβαλε αίτηση με την οποία ζητούσε τον προσδιορισμό δικασίμου το ταχύτερο δυνατόν.

11. Στις 15 Μαρτίου 2004, μετά τη νέα ακροαματική διαδικασία, το Πρωτοδικείο Αθηνών απέρριψε την ανακοπή του προσφεύγοντος (απόφαση υπ' αρ. 1299/2004).

12. Στις 2 Φεβρουαρίου 2007 ο προσφεύγων άσκησε έφεση με την οποία προσέβαλε τις αποφάσεις 1923/2001 και 1299/2004 του Πρωτοδικείου.

13. Με την απόφαση από 6 Μαρτίου 2009, το Εφετείο Αθηνών έκανε δεκτή την έφεση του προσφεύγοντος και ακύρωσε την απόφαση του πρωτοδικείου. Στη συνέχεια, αφού εξέτασε την ανακοπή του προσφεύγοντος εκ νέου, το δικαστήριο έκρινε ότι ήταν βάσιμη (απόφαση υπ' αρ. 1236/2009).

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6§1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

14. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι η διάρκεια της διαδικασίας ήταν ασυμβίβαστη προς την απαίτηση της "λογικής διάρκειας" που ορίζει το Άρθρο 6§1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

"Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσή του δικαστεί (...) εντός λογικής προθεσμίας, από δικαστήριο (...), το οποίο θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών του αστικής φύσεως (...)".

15. Η Κυβέρνηση αμφισβήτησε αυτόν τον ισχυρισμό.

16. Η περίοδος που θα ληφθεί υπ' όψιν άρχισε στις 21 Αυγούστου 1997, όταν ο προσφεύγων άσκησε την ανακοπή ενώπιον του Πρωτοδικείου Αθηνών, και τελείωσε στις 6 Μαρτίου 2009, όταν δημοσιεύτηκε η απόφαση 1236/2009 του εφετείου. Κατά συνέπεια, διήρκεσε για περισσότερα από έντεκα έτη και έξι μήνες για δύο επίπεδα δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

17. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι, για να εφαρμοστεί το Άρθρο 6§1 επί "αστικών ζητημάτων", θα πρέπει να υπάρχει μια "διαφορά" σχετικά με ένα "δικαίωμα" το οποίο μπορεί να ισχυριστεί κανείς, τουλάχιστον με υποστηρίξιμους λόγους, ότι αναγνωρίζεται από την εγχώρια νομοθεσία (βλ. μεταξύ άλλων αρχών, *James and Others κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 21 Φεβρουαρίου 1986, §81, Σειρά A no.98, και *Powell and Rayner κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 21 Φεβρουαρίου 1990, §36, Σειρά A no.172).

18. Στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι το Άρθρο 6 εφαρμόζεται στην εν λόγω διαδικασία, καθώς η ανακοπή που άσκησε ο προσφεύγων προσβάλλοντας τη σύλληψή του ως μέτρο αναγκαστικής εκτέλεσης αφορούσε απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών που εκδόθηκε εναντίον του για ανεξόφλητο χρέος προς φυσικό πρόσωπο (No.951/1995). Ως εκ τούτου, το αντικείμενο της αξίωσης βασιζόταν στη διατεινόμενη παραβίαση δικαιωμάτων χρηματικής φύσης (βλ. *Enea κατά Ιταλίας* [GC], No.74912/01, §§103-107, ΕΔΔΑ 2009-...). Επίσης, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η διαδικασία αφορούσε στην ουσία τη νομιμότητα της στέρησης της ελευθερίας και ότι το δικαίωμα στην ελευθερία, το οποίο

διακυβευόταν, αποτελεί αστικής φύσης δικαίωμα υπό την έννοια του Άρθρου 6§1 (βλ. *Laidin κατά Γαλλίας* (no.2), No.39282/98, §§74-77, 7 Ιανουαρίου 2003).

19. Εν όψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφυγή δεν είναι έκδηλα αβάσιμη, υπό την έννοια του Άρθρου 35§3(α) της Σύμβασης. Σημειώνει επίσης ότι δεν προσκρούει σε άλλο λόγο απαραδέκτου. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

20. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας πρέπει να αξιολογείται υπό το φως των περιστάσεων της υπόθεσης και αναφορικά με τα εξής κριτήρια: πολυπλοκότητα της υπόθεσης, συμπεριφορά του προσφεύγοντος και των αρμόδιων αρχών, και οι συνέπειες της διαφοράς όσον αφορά τον προσφεύγοντα (βλ. μεταξύ πολλών άλλων αρχών, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], No.30979/96, §43, ΕΔΔΑ 2000-VII).

21. Το Δικαστήριο συχνά διαπιστώνει παραβιάσεις του Άρθρου 6§1 της Σύμβασης σε υποθέσεις που θέτουν ζητήματα παρόμοια με αυτό της παρούσας υπόθεσης (βλ. *Frydlender* ανωτέρω).

22. Το Δικαστήριο κρίνει εξ αρχής ότι η συνολική διάρκεια της διαδικασίας στην παρούσα υπόθεση, η οποία ήταν περίπου έντεκα έτη και έξι μήνες για δύο επίπεδα δικαιοδοσίας, φαίνεται υπερβολική. Είναι αλήθεια ότι ο προσφεύγων ευθύνεται για ορισμένες καθυστερήσεις στην όλη διάρκεια της διαδικασίας. Ειδικότερα, το Δικαστήριο παρατηρεί καθυστέρηση σε σχέση με την άσκηση της αίτησης για προσδιορισμό δικασίμου μετά την έκδοση της προδικαστικής απόφασης No.1923/2001 του Πρωτοδικείου Αθηνών και την άσκηση έφεσης ενώπιον του Εφετείου Αθηνών με την οποία προσβάλλονταν οι αποφάσεις 1923/2001 και 1299/2004 του Πρωτοδικείου Αθηνών. Αυτές οι καθυστερήσεις αντιστοιχούν σε περίπου τέσσερα έτη της συνολικής διάρκειας της διαδικασίας. Ωστόσο, το Δικαστήριο δεν κρίνει ότι μόνη η συμπεριφορά του προσφεύγοντος συνέβαλε στην παρατεταμένη διάρκεια της διαδικασίας.

Αντίθετα, το Δικαστήριο έχει τη γνώμη ότι η πραγματική διάρκεια της διαδικασίας, η οποία ήταν μεγαλύτερη από επτά έτη – χωρίς να λαμβάνονται υπ’ όψιν οι καθυστερήσεις του προσφεύγοντος – παραμένει υπερβολική. Ειδικότερα, σημειώνεται ότι η πραγματική διάρκεια της διαδικασίας όταν η υπόθεση εκκρεμούσε για δεύτερη φορά ενώπιον του Πρωτοδικείου Αθηνών – η οποία διήρκεσε περίπου τρία έτη και έξι μήνες – αποδίδεται στα εθνικά δικαστήρια. Ο χειρισμός της υπόθεσης από τα εθνικά δικαστήρια δεν διευκόλυνε την έγκαιρη ολοκλήρωσή της. Κατά τη γνώμη του Δικαστηρίου, η διάρκεια της διαδικασίας δικαιολογείται από την παράλειψη των εγχώριων δικαστηρίων να ασχοληθούν επιμελώς με την υπόθεση (βλ. *Gumuyten κατά Τουρκίας*, No.47116/99, §§24-26, 30 Νοεμβρίου 2004).

23. Έτσι, εν όψει των κριτηρίων που παρατίθενται στη νομολογία του και λαμβάνοντας υπ’ όψιν όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης, το Δικαστήριο κρίνει ότι η διάρκεια της διαδικασίας ήταν υπερβολική και δεν πληρούσε την απαίτηση περί "εύλογης διάρκειας".

Ως εκ τούτου, διαπιστώθηκε παραβίαση του Άρθρου 6§1.

II. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

24. Ο προσφεύγων παραπονείται επίσης για το γεγονός ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει δικαστήριο στο οποίο μπορεί κανείς να απευθυνθεί για να παραπονεθεί για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας. Βασίστηκε στο άρθρο 13 της Σύμβασης, το οποίο προβλέπει τα εξής:

“Κάθε πρόσωπο του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν στην παρούσα Σύμβαση δικαιώματα και ελευθερίες παραβιάστηκαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίαση διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων του”.

25. Η Κυβέρνηση αμφισβήτησε αυτό τον ισχυρισμό.

26. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αιτίαση αυτή συνδέεται με αυτή που εξετάστηκε ανωτέρω και πρέπει, ως εκ τούτου, να κηρυχθεί παραδεκτή.

27. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι το Άρθρο 13 εγγυάται πραγματική προσφυγή για διατεινόμενη παραβίαση της απαίτησης του άρθρου 6§1 για εκδίκαση της υπόθεσης εντός εύλογου χρόνου (βλ. *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], No.30210/96, §156, ΕΔΔΑ 2000-XI). Σημειώνει ότι οι ενστάσεις και οι ισχυρισμοί της Κυβέρνησης απορρίφθηκαν σε προηγούμενες υποθέσεις (βλ. *Κόντη-Αρβανίτη κατά Ελλάδας*, No.53401/99, §§29-30, 10 Απριλίου 2003, και *Τσουκαλάς κατά Ελλάδας*, No.12286/08, §§37-43, 22 Ιουλίου 2010) και δεν βρίσκει το λόγο να καταλήξει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα υπόθεση.

28. Συνεπώς, το Δικαστήριο κρίνει ότι, στην παρούσα υπόθεση, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της έλλειψης ένδικου μέσου σύμφωνα με το εγχώριο δίκαιο, με το οποίο ο προσφεύγων θα μπορούσε να εξασφαλίσει απόφαση η οποία θα επικύρωνε το δικαίωμά του να εκδικαστεί η υπόθεσή του εντός εύλογου χρόνου, όπως ορίζει το Άρθρο 6§1 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

29. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

"Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση".

A. Αποζημίωση

30. Ο προσφεύγων αξιώνει 300.000 ευρώ για ηθική βλάβη.

31. Η Κυβέρνηση κρίνει ότι το ποσό αυτό είναι υπερβολικό και ισχυρίζεται ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε αφ' εαυτής μία επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για την ηθική βλάβη. Ισχυρίστηκε, ωστόσο, ότι, εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι πρέπει να επιδικαστεί κάποιο ποσό, το ποσό των 3.000 ευρώ είναι επαρκές και εύλογο.

32. Το Δικαστήριο κρίνει ότι ο προσφεύγων θα πρέπει να υπέστη ηθική βλάβη. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, επιδικάζει στον προσφεύγοντα 6.000 ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

33. Ο αιτών αξιώνει επίσης 1.647,10 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και ενώπιον του Δικαστηρίου. Προσκόμισε τέσσερα διαφορετικά τιμολόγια δαπανών, τρία για ποσό 1.047,10 ευρώ για τις δαπάνες ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και ένα για ποσό 600 ευρώ για τις δαπάνες ενώπιον του Δικαστηρίου.

34. Όσον αφορά τα έξοδα και τις δαπάνες ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, η Κυβέρνηση παρατήρησε ότι δεν υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ αυτών και της παρατεταμένης διάρκειας της διαδικασίας και ότι αυτή η αξίωση θα πρέπει να απορριφθεί. Όσον αφορά το ύψος των εξόδων και δαπανών ενώπιον του Δικαστηρίου, η Κυβέρνηση δεν εξέφρασε σχετική γνώμη.

35. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, ο προσφεύγων δικαιούται να λάβει έξοδα και δαπάνες μόνον εφόσον αποδείξει την πραγματικότητα, την αναγκαιότητά τους και, επιπλέον, τον εύλογο χαρακτήρα του ύψους τους (βλ. *Ιατρίδης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], No. 31107/96, § 54, ΕΔΔΑ 2000-XI).

36. Όσον αφορά την αξίωση του προσφεύγοντος για τις δαπάνες που υπέστη ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι η διάρκεια της διαδικασίας θα μπορούσε να επιφέρει αύξηση των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης του προσφεύγοντος ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και ότι πρέπει επομένως τούτο να ληφθεί υπόψη (βλ. *Caruano κατά Ιταλίας*, 25 Ιουνίου 1987, § 27, Σειρά A No. 119). Το Δικαστήριο σημειώνει εντούτοις ότι τα αιτούμενα εν προκειμένω έξοδα δεν γεννήθηκαν από την διάρκεια της διαδικασίας, αλλά είναι έξοδα στα οποία φυσιολογικά υποβάλλεται κανείς μέσα στα πλαίσια της επίδικης διαδικασίας. Έτσι, το Δικαστήριο δεν διακρίνει αιτιώδη συνάφεια μεταξύ

της διαπιστωμένης παραβίασης και της υλικής ζημίας. Ως εκ τούτου, απορρίπτει την αξίωση.

37. Όσον αφορά την αξίωση για έξοδα ενώπιον του Δικαστηρίου και αφού ελήφθησαν υπ' όψιν τα έγγραφα που διαθέτει και η νομολογία του, το Δικαστήριο κρίνει εύλογη την επιδίκαση του πλήρους ποσού των 600 ευρώ, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος,

Γ. Τόκοι υπερημερίας

38. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή.
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6§1 της Σύμβασης,
3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης,
4. *Κρίνει*
 - (α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, μέσα σε τρεις μήνες, τα εξής ποσά:
 - (i) 6.000 (έξι χιλιάδες) ευρώ, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος, για ηθική βλάβη,
 - (ii) 600 (εξακόσια) ευρώ, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος, για δικαστικά έξοδα και δαπάνες.
 - (β) ότι, από τη λήξη της τρίμηνης αυτής προθεσμίας και μέχρι την εξόφληση, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.
5. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης του προσφεύγοντος κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στην αγγλική γλώσσα και κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 6 Μαρτίου 2012 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

Andre Wampach

Αναπληρωτής Γραμματέας

Anatoly Kovler

Πρόεδρος

Αθήνα, 19.03.2012

Ακριβής μετάφραση από τα αγγλικά

Η μεταφράστρια Ελένη Δημητρίου